

ВТРАТИ НАУКИ

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА ЗІНОВІЙОВИЧА ЗЛОТІНА (1937 – 2016)

30 червня 2016 року пішов із життя доктор біологічних наук, професор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, засновник напрямку науково-технічної ентомології Олександр Зіновійович Злотін.

Народився О.З. Злотін 28 серпня 1937 року в селищі Семенівка Полтавської області у родині службовців. У 1955 році закінчив Семенівську середню школу. Вищу біологічну освіту здобув, навчаючись на факультеті охорони рослин Харківського державного сільськогосподарського інституту імені В.В. Докучаєва, який закінчив із відзнакою, спеціалізуючись на ентомології.

Одержавши диплом, Злотін протягом року працював районним ентомологом. У 1961 р. стає молодшим науковим співробітником Харківської лабораторії Науково-дослідного інституту добрив та інсектофунгіцидів, де, після захисту 1966 року у Харківському державному університеті кандидатської дисертації, з 1967 р. працює старшим науковим співробітником, а з 1973 р. – завідувачем відділу технології промислового отримання коконів та грени Української дослідної станції шовківництва у Мерефі.

У 1982 році О.З. Злотін захистив докторську дисертацію за темою «Разработка и биологическое обоснование приемов повышения жизнеспособности и продуктивности насекомых при разведении на примере *Bombux L.*, *Ocneria dispar L.*, *Sitotroga cerealelia Oliv.*» (Всесоюзний інститут захисту рослин, Ленінград). З 1986 року вчений почав працювати на посаді професора за сумісництвом, а з 1990 року перейшов на постійну роботу на кафедру зоології Харківського державного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, де йому у 1990 році було присвоєне вчене звання професора.

Із 1994 по 2001 рр. О. Злотін завідував сектором біології та кафедрою зоології Харківського державного університету імені Г.С. Сковороди, де викладав навчальні дисципліни «Екологія людини», «Біогеографія», «Основи наукових досліджень», «Біоіндикація», «Біологічні ресурси гідросфери», «Еволюція тваринного світу», «Теорія еволюції гідробіонтів», «Шовківництво» (останній курс читав також для студентів Харківської зооветеринарної академії). У цей період вчений одночасно (за сумісництвом) продовжує очолювати відділ технології промислового виробництва коконів та грени в Інституті шовківництва УААН (колишня Українська дослідна станція шовківництва), де із 1993 року стає головним науковим співробітником.

У 1995 році О.З. Злотіна обирають членом академії наук вищої школи України, а вже 1997 року – академіком МАНЕБ (Міжнародної академії наук екології, безпеки людини і природи).

О.З. Злотін – один із основоположників технічної ентомології. Ним сформульовані теоретичні основи технічної ентомології як науки, написаний перший, що не має аналогів у світовій літературі, посібник із технічної ентомології, перший посібник із селекції та контролю якості культур комах, створена українська наукова школа технічних ентомологів, визнана у світі.

Ним і його учнями вперше у світовій практиці блискуче вирішено ряд практичних питань шовківництва та технічної ентомології (одержання греди заданої експозиції відкладання, оптимізація культури шовковичного шовкопряда за життєздатності та продуктивності). Запропоновано цілий ряд нових прийомів відбору селекційного матеріалу, оптимізації застосування біостимуляторів, контролю якості культур комах, розроблені методи біоіндикації екологічного стану середовища та інше.

Під керівництвом О.З. Злотіна захищено 25 кандидатських та 5 докторських дисертацій. Результати наукових досліджень Олександра Зіновійовича опубліковані у 420 публікаціях, серед яких понад 50 книг (монографії, підручники, навчальні посібники, довідники, словники, брошури, науково-популярні книги), деякі з них перекладені за кордоном. Ним отримано більше 30 авторських свідоцтв і патентів.

Олександр Злотін був учасником багатьох міжнародних конгресів, з'їздів, конференцій, симпозіумів. Його роботи добре відомі за кордоном. Він обраний дійсним іноземним професором Шенсійського інституту шовківництва Китаю. Із 1994 по 1996 роки вчений виступив консультантом ФАО ООН із шовківництва. Його ім'я внесено до найпрестижніших видань Міжнародного біографічного центру (Кембридж, Англія) («Хто є хто: інтелектуали», «Людина вищих досягнень», «Екологи світу», «Діячі медицини та природознавства», «Міжнародний бібліографічний словник» (24-й зведений том), «Видатна людина ХХ століття», «Людина тисячоліття», «Сто найвидатніших вчених 2006» та інші), а також до видань Американського біографічного інституту («100 лідерів світового прогресу», «Видатна людина ХХ століття»), включене до вітчизняних бібліографічних видань («Хто є хто в Україні», «Імена України», «Кращі педагоги Харківщини»). У 2001 році О.З. Злотін був визнаний переможцем конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «кращий науковець». Вчений був також почесним членом Українського ентомологічного товариства.

За характеристикою співробітників і послідовників О.З. Злотіна, поданою йому на честь привітання до одного з юбілеїв, «Олександр Зіновійович – невтомна і небайдужа людина, у якої органічно поєднуються доброта і принциповість, надзвичайна вимогливість до себе і доброзичливість до колег. Він вміє бути вищим від обставин і мудро навчає цього інших. Професор О.З. Злотін причетний до наукового поступу без перебільшення сотень вчених із різних галузей біологічних і суміжних наук. Він уміє порадити і розрадити. Спілкуючись із ним, колеги набувають впевненості. Він створює свою унікальну екологічну нішу людяності, інтелігентності, взаємної довіри».

Помер Олександр Зіновійович Злотін після тривалої хвороби 30 червня 2016 року і похований у місті Харкові.

В.М. Закалюжний